

ΑΠ 310/2022

Αρνητικοί της κατηγορίας ισχυρισμοί: δεν υφίσταται υποχρέωση του δικαστηρίου να απαντήσει αιτιολογημένα.

Αυτοτελείς ισχυρισμοί: έννοια. Πρέπει να προβάλλονται παραδεκτώς και ορισμένως. Η πρόταση του εισαγγελέα επί της ενοχής εμπεριέχει και την πρότασή του για απόρριψη των αυτοτελών ισχυρισμών και δεν προκαλείται ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο, από την παράλειψη του εισαγγελέα να προτείνει ειδικώς επ' αυτών.

Ο υποστηρίζων την κατηγορία καλείται στη συζήτηση στον ΑΠ. Κλοπή ηλεκτρικής ενέργειας: στοιχεία αντικειμενικής υπόστασης.

Έλλειψη ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας.

Εσφαλμένη ερμηνεία και εσφαλμένη εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης.

ΑΠ 329/2022

Αρχή της άπαξ άσκησης ενδίκου μέσου. Δεν επιτρέπεται δεύτερη αίτηση αναιρέσεως κατά της ίδιας απόφασης, από τον ίδιο διάδικο, ανεξάρτητα αν αυτή που ασκήθηκε προηγουμένως απορρίφθηκε ως αβάσιμη, απαράδεκτη ή ανυποστήρικτη, αφού ο νόμος δεν διακρίνει. Ως κριθέν ένδικο μέσο νοείται και το απορριφθέν ως απαράδεκτο.

Οι πρόσθετοι λόγοι απαραδέκτως έχουν ασκηθεί με υπόμνημα ενώπιον του Διευθυντή του Σωφρονιστικού Καταστήματος, στο οποίο ο αιτών κρατείται, εφόσον σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 509 του ΚΠΔ, οι πρόσθετοι λόγοι αναίρεσης ασκούνται παραδεκτά μόνο με έγγραφο που κατατίθεται στο γραμματέα της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου.

ΑΠ 416/2022

Η ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία των αποφάσεων πρέπει να επεκτείνεται και στους αυτοτελείς ισχυρισμούς, εφόσον αυτοί προβάλλονται κατά τρόπο σαφή και ορισμένο.

Έννοια της ελαφρυντικής περίπτωσης της ειλικρινούς μεταμέλειας. Δεν πρέπει να γίνεται προσχηματικά και δεν αρκεί η απλή έκφραση συγγνώμης ή η ομολογία για την τέλεση της πράξης.

Έννοια της ελαφρυντικής περίπτωσης της μετέπειτα καλής συμπεριφοράς. Προϋποθέτει επίκληση και απόδειξη θετικής ατομικής και κοινωνικής συμπεριφοράς του υπαιτίου, ως αποτέλεσμα πραγματικής επίγνωσης από αυτόν των συνεπειών της πράξης του και

σταθερού εναρμονισμού του προς τις επιταγές της έννομης τάξης και δεν εννοείται ως παθητική καλή διαγωγή ή μόνον ως απουσία παραβατικότητας αλλά περιλαμβάνει και την θετική δραστηριότητα του υπαιτίου, η οποία εκδηλώνεται αυτοβούλως και όχι ως αποτέλεσμα φόβου ή καταναγκασμού. Απαιτείται ηθική και ψυχική μεταστροφή, αλλά δεν ταυτίζεται με την απαίτηση για μία εξαιρετική υπερδιακεκριμένη καλή συμπεριφορά.

Άρθρο 85 παρ. 2 ΠΚ : για να εφαρμοστεί η διάταξη αυτή πρέπει να συνδυάζεται με κάποιο άλλο λόγο μείωσης ποινής ή ελαφρυντική περίπτωση.

Έλλειψη νόμιμης βάσης.

Ορθή και αιτιολογημένη απόρριψη των ελαφρυντικών περιστάσεων, καθώς η ομολογία της κατηγορουμένης μετά παρέλευση 13 μηνών από την τέλεση της ληστείας και των δύο ανθρωποκτονιών συνιστούσε προσπάθεια μείωσης της αληθινής εγκληματικής της δραστηριότητας, για την οποία δεν ζήτησε ούτε συγγνώμη στο ακροατήριο, περαιτέρω δε η επικαλούμενη από αυτήν μεταγενέστερη καλή συμπεριφορά οφειλόταν στην προσπάθειά της για μείωση της ποινής της και σωματική αδυναμία να αντιπαρατεθεί με τις συγκροτούμενες της και το προσωπικό του καταστήματος κράτησης, χωρίς να έχει δείξει οποιαδήποτε μεταμέλεια για τα ανυπεράσπιστα και ηλικιωμένα θύματά της, ενώ προσπάθησε να αποδομήσει την κατηγορία σε βάρος της.

ΑΠ 427/2022

Η προθεσμία της έφεσης στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης είναι πενθήμερη.

Στη διαδικασία αυτή προβλέπεται μόνον τυπικός έλεγχος εκ μέρους του Συμβουλίου και όχι η έρευνα της ουσιαστικής βασιμότητας της σε βάρος του εκζητουμένου κατηγορίας και των εις βάρος του ενδείξεων ενοχής, καθώς ο έλεγχος αυτός ανήκει στην αρμοδιότητα του κράτους εκδόσεως, ενώ τέτοιος έλεγχος όχι μόνον να καθίσταται περιττός και να είναι αντίθετος προς τις αρχές της αμοιβαίας αναγνωρίσεως και εμπιστοσύνης, αλλά και να αντιμάχεται την έννοια του μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης, ενώ υποχρέωση ελέγχου της ουσιαστικής βασιμότητας της κατηγορίας και των ενδείξεων ενοχής σε βάρος του εκζητουμένου δεν απορρέει ούτε από τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 στοιχ. Υ1 της ΕΣΔΑ, αφού η ρύθμιση αυτή αφορά στην προσωρινή κράτηση και όχι στην κράτηση με σκοπό την έκδοση.

Ένα μέτρο που προβλέπεται από διάταξη νόμου ως κύρωση για παράβαση διατάξεως αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας, όταν από το είδος του ή τη φύση του είναι προδήλως ακατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού ή όταν οι δυσμενείς συνέπειες του μέτρου τελούν σε προφανή δυσαναλογία ή υπερακοντίζουν τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Τα υπερασπιστικά δικαιώματα του εκζητουμένου (δίκαιης δίκης, μη αυτοενοχοποίησης), δεν μπορεί να ελέγχονται από το Κράτος που εκτελεί το ΕΕΣ, αλλά εμπίπτει στον έλεγχο των δικαστικών αρχών του κράτους που ζήτησε την έκδοσή του, δηλαδή η παροχή δυνατότητας ασκήσεως ή η παραβίαση αυτών των υπερασπιστικών δικαιωμάτων του εκζητουμένου προσώπου, ως κατηγορουμένου, μετά την παράδοσή του στο κράτος που εξέδωσε το ΕΕΣ, εναπόκειται στο τελευταίο.

ΑΠ 529/2022.

Κατ'εξακολούθηση έγκλημα. Ομοειδής πραγματική συρροή εγκλημάτων. Η κάθε επιμέρους πράξη διατηρεί την αυτοτέλειά της ως προς την παραγραφή και το χαρακτηρισμό της ως κακουργήματος ή πλημμελήματος. Η χρονική απόσταση των μερικότερων πράξεων του κατ'εξακολούθηση τελούντος εγκλήματος, που απαρτίζεται από χρονικώς χωρισμένες μεταξύ τους ομοειδείς μερικότερες πράξεις, οι οποίες τελέστηκαν από το ίδιο πρόσωπο, καθεμία δε πράξη εμπεριέχει τα στοιχεία ενός και του αυτού εγκλήματος, μπορεί να είναι και σχετικώς μεγάλη, χωρίς να αποδομείται η έννοια της ενότητας του δόλου του δράστη, αν οι χωρισμένες ενέργειες συνδέονται μεταξύ τους δια της ταυτότητας της προς εκτέλεση απόφασης.

Κλοπή: στοιχεία αντικειμενικής υπόστασης.

Παραγραφή. Στο κατ'εξακολούθηση έγκλημα η κάθε επιμέρους πράξη διατηρεί την αυτοτέλειά της ως προς την παραγραφή και το χαρακτηρισμό της ως κακουργήματος ή πλημμελήματος.

Έγγραφα. Η λήψη υπόψη από το δικαστήριο εγγράφου, μη αναγνωσθέντος στην κύρια διαδικασία, προκαλεί απόλυτη ακυρότητα (171 παρ. 1 δ) εκτός αν το έγγραφο αποτελεί στοιχείο του κατηγορητηρίου ή αποτελεί υλικό αντικείμενο του εγκλήματος ή είναι διαδικαστικό έγγραφο ή αναφέρεται ιστορικά ή διηγηματικά στην απόφαση ή προκύπτει από άλλο αποδεικτικό μέσο.

ΑΠ 586/2022

Επανάληψη διαδικασίας. Έννοια νέων αποδείξεων. Δεν αποτελεί ένδικο μέσο, αλλά έκτακτη διαδικασία. Οι ψευδείς καταθέσεις μαρτύρων ή γνωμοδοτήσεις πραγματογνωμόνων ή πλαστά αποδεικτικά έγγραφα ή πειστήρια, τα οποία είχαν προσαχθεί ή ληφθεί υπόψη στη διαδικασία του ακροατήριου, ή δωροληψία ή άλλη από πρόθεση παράβαση καθήκοντος του δικαστή ή του ενόρκου που μετείχε στο δικαστήριο που απάγγειλε την καταδίκη, θα πρέπει, επί ποινή απαραδέκτου, να αποδεικνύονται «με αμετάκλητη δικαστική απόφαση» εκτός αν δεν εκδόθηκε απόφαση επειδή υπήρχαν νόμιμοι λόγοι που εμπόδιζαν την εκδίκαση της υπόθεσης στην ουσία της ή ανέστειλαν την ποινική δίωξη. Απαράδεκτη η αίτηση, κατ'ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 476 παρ. 1 και 57 ΚΠΔ, εάν στηρίζεται σε ίδιους λόγους, που ήδη έχουν κριθεί σε προγενέστερη αίτηση, η οποία έχει απορριφθεί. Οι σχετικές διατάξεις ισχύουν και για τις αποφάσεις στρατιωτικών δικαστηρίων.

ΑΠ 587/2022

Υπεξαίρεση κακουργηματική σε βάρος ΟΤΑ. Στοιχεία νομοτυπικής μορφής. Η λογιστική μεταφορά στον τραπεζικό λογαριασμό του δράστη συνιστά πράξη απόκτησης της κατοχής των χρημάτων.

Δεν αποτελεί λόγο αναίρεσης η εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων.

Εκ πλαγίου παραβίαση ουσιαστικής ποινικής διάταξης.

ΑΠ 592/2022

Ο υποστηρίζων την κατηγορία καλείται, για να παραστεί κατά τη συζήτηση της αίτησης αναίρεσης, εφόσον αυτός νόμιμα απέκτησε την ιδιότητα του διαδίκου και δεν αποβλήθηκε, ούτε παραιτήθηκε από την ιδιότητα αυτή, ακόμη και στην περίπτωση που με την αίτηση αναίρεσης δεν προσβάλλεται η αφορώσα την πολιτική αγωγή διάταξη της απόφασης, καθώς και αν δεν παραστάθηκε στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, είχε, όμως, νόμιμα παραστεί πρωτοδίκως. Επίδοση κλήσης.

Αυτοδικαίως αντίκλητος ο πληρεξούσιος δικηγόρος του υποστηρίζοντος την κατηγορία που έχει διοριστεί νόμιμα και έχει γνωστοποιηθεί στην προδικασία ή στο ακροατήριο .

Η έλλειψη κλήτευσης ή η μη νόμιμη κλήτευση διαδίκων έχει ως συνέπεια την κήρυξη της συζήτησης της αίτησης αναίρεσης ως απαράδεκτης.

ΑΠ 635/2022

Βιασμός. Υπαλλακτικώς μικτό έγκλημα. Ευμενέστερες οι διατάξεις του άρθρου 336 του νΠΚ, καθώς ως μέσο τέλεσης του εγκλήματος διατηρείται μεν η σωματική βία, ωστόσο εξειδικεύεται το περιεχόμενο της απειλής, η οποία δεν αρκεί να αφορά σπουδαίο και άμεσο εν γένει κίνδυνο, αλλά σοβαρό και άμεσο κίνδυνο για τη ζωή ή τη σωματική ακεραιότητα. Περαιτέρω στο άρθρο 336, όπως αυτό τροποποιήθηκε με τη διάταξη του άρθρ. 12 του Ν. 4637/2019, το πλαίσιο ποινής οριοθετείται, από κάθειρξη (ήτοι κάθειρξη τουλάχιστον πέντε ετών), την οποία προέβλεπε το άρθρο 336 ΠΚ μετά την τροποποίηση του με τη διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 4619/2019, σε κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών (άρθρο 336 Νέου ΠΚ, μετά την τροποποίησή του με τη διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 4637/2019). Στοιχεία νομοτυπικής μορφής του εγκλήματος. Η αντίθετη βούληση του θύματος συνιστά θεμελιώδες συστατικό στοιχείο της έννοιας του εξαναγκασμού και, κατ' επέκταση, της έννοιας του βιασμού, ωστόσο δεν απαιτείται κατ' ανάγκη το θύμα να αντιστέκεται ενεργά, με μυϊκές κινήσεις, αλλά αρκεί το ότι η γενετήσια επαφή λαμβάνει χώρα παρά την αντίθετη βούληση του τελευταίου, την οποία εξωτερικεύει με οποιονδήποτε τρόπο το θύμα και γίνεται εμφανής στο δράστη και ότι ο δράστης ασκεί σωματική βία, η οποία εξουδετερώνει τη βούληση του θύματος να αντισταθεί. Στην έννοια της γενετήσιας πράξης περιλαμβάνεται η συνουσία, καθώς και άλλες πράξεις με την ίδια, από πλευράς προσβολής του εννόμου αγαθού της γενετήσιας ελευθερίας, βαρύτητα, όπως είναι, ενδεικτικά, η «παρά φύσιν» συνεύρεση, ο ετεροαυνανισμός, η πεολειξία, η αιδιολειξία, ο ετεροαυνανισμός ή η χρήση υποκατάστατων μέσων, αλλά και κάθε πράξη με έντονο γενετήσιο και ηδονιστικό χαρακτήρα, που κατατείνει στη διέγερση και ικανοποίηση της γενετήσιας επιθυμίας του και η οποία προσβάλλει το κοινό αίσθημα της αιδούς και των ηθών, αλλά και την ακώλυτη γενετήσια εξέλιξη του παθόντος, όχι όμως μια ήσσονος σημασίας ερωτική πράξη (όπως στιγμιαίος εναγκαλισμός και ασπασμός). Η απειλή άμεσου και σοβαρού κινδύνου που στρέφεται κατά του σώματος ή της ζωής του υφιστάμενου την απειλή βίας στοιχειοθετείται έστω και αν αντικειμενικά και υπό άλλες συνθήκες, η απειλή αυτή κρίνεται σαν αστήρικτη ή ακόμη και μη δυνάμενη να δημιουργήσει τις καταστάσεις που ο απειλούμενος υπέλαβε κατά το χρόνο της απειλής, αρκεί ο απειλούμενος, κατά τον χρόνο που υφίσταται την απειλή, να πιστέψει ότι η απειλή αυτή είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί. Η άσκηση σωματικής βίας πρέπει να έχει εξαναγκαστική δύναμη, να είναι δηλαδή πρόσφορη, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να

επιφέρει το επιδιωκόμενο από τον δράστη αποτέλεσμα, ήτοι τον εξαναγκασμό του θύματος σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή, δεδομένου ότι δεν υπάρχει «κοινό μέτρο» στις αντιδράσεις κάθε ατόμου, υπό τα ίδια πραγματικά περιστατικά και περιστάσεις. Απόπειρα. Στα εγκλήματα των οποίων ο τρόπος τέλεσης της πράξης ή της παράλειψης περιγράφεται αναλυτικά στο νόμο (όπως λ.χ. συμβαίνει στα εγκλήματα της κλοπής ή της απάτης), το έγκλημα μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκεται σε απόπειρα μόνο όταν έχει πραγματοποιηθεί, έστω και κατ' ελάχιστο, ένα τμήμα της αντικειμενικής του υπόστασης, ενώ για τα εγκλήματα των οποίων ο τρόπος τέλεσης της πράξης ή της παράλειψης δεν περιγράφεται στο νόμο (όπως λ.χ. συμβαίνει στα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας ή της σωματικής βλάβης), ο δράστης αρχίζει να εκτελεί την περιγραφόμενη στο νόμο πράξη ή παράλειψη, όταν έχει εξαπολύσει κατά του εννόμου αγαθού την ενέργεια, η οποία, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, είναι ικανή να επιφέρει την αξιόποινη βλάβη αν δεν ανακοπεί από άλλη πράξη του ιδίου ή τρίτου ή από επιγενόμενο τυχαίο γεγονός. Απόπειρα βιασμού . Στοιχεία.

Η υπαναχώρηση από απόπειρα συνιστά προσωπικό λόγο απαλλαγής και θα πρέπει να οφείλεται σε εσωτερικούς λόγους, που πηγάζουν από τη συνείδηση του δράστη και όχι σε λόγους εξωτερικούς, όπως αυτό συμβαίνει, προκειμένου περί βιασμού, οσάκις προβάλλεται αντίσταση εκ μέρους του θύματος.

Προσβολή γενετήσιας αξιοπρέπειας. Έγκλημα υπαλλακτικά μικτό, το οποίο μπορεί να τελεστεί με δύο τρόπους, ήτοι με ασελγείς χειρονομίες ή με προτάσεις που αφορούν ασελγείς πράξεις. Σε αντίθεση με τις ασελγείς πράξεις, οι ασελγείς χειρονομίες είναι ελαφρότερες ερωτικές πράξεις, που δεν φθάνουν στο σημείο της ασελγούς πράξεως, αλλά πάντως τελούνται σε σωματική επαφή, όπως ψαύσεις ή θωπείες του παθόντος. Οι «προτάσεις» πρέπει να αφορούν στην τέλεση ασελγών πράξεων και μπορούν να γίνουν ρητά ή με χειρονομίες και δεν προϋποθέτουν σωματική επαφή, ενώ για τη στοιχειοθέτηση της υποκειμενικής υποστάσεως του ως άνω εγκλήματος απαιτείται δόλος, συνιστάμενος στη γνώση και τη θέληση πραγματώσεως των στοιχείων της πράξεως. Ως χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα νοούνται πράξεις ήσσονος βαρύτητας, οι οποίες, όμως προσβάλλουν τη γενετήσια αξιοπρέπεια, όπως χειρονομίες ή θωπείες ή ψαύσεις του σώματος, όταν δεν εξικνούνται σε γενετήσια πράξη.

Ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία. Για την ύπαρξη τέτοιας αιτιολογίας είναι παραδεκτή η αλληλοσυμπλήρωση του αιτιολογικού με το διατακτικό, που αποτελούν ενιαίο όλο. Αιτιολόγηση του δόλου.

Αυτοτελείς ισχυρισμοί. Τέτοιοι αυτοτελείς ισχυρισμοί, η απόρριψη των οποίων πρέπει να αιτιολογείται ιδιαίτερα, είναι και ο ισχυρισμός περί εκουσίας υπαναχώρησης από μη πεπερασμένη από πείρα (αρ. 44 παρ. 1 ΠΚ), καθώς και οι ισχυρισμοί του κατηγορουμένου περί συνδρομής στο πρόσωπο του ελαφρυντικών περιστάσεων.

Εσφαλμένη ερμηνεία και εσφαλμένη εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως. Έλλειψη νόμιμης βάσης.

ΑΠ 721/2022

Ο διορισμός παρέχει στο συνήγορο την εξουσία να εκπροσωπεί το διάδικο σε όλες τις διαδικαστικές πράξεις που αφορούν τη συγκεκριμένη ποινική υπόθεση, εκτός αν η πληρεξουσιότητα παρέχεται για ορισμένες μόνον από τις πράξεις αυτές. Απορριπτέο το αίτημα της αναβολής, που υποβάλλεται από δικηγόρο, προκειμένου να προσκομίσει εξουσιοδότηση του κατηγορουμένου προς εκπροσώπησή του, λόγω επικείμενου κινδύνου παραγραφής. Απόρριψη της αναίρεσης ως ανυποστήρικτης λόγω μη εκπροσώπησης του αναιρεσείοντος ενώπιον του Αρείου Πάγου.

Ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία της απόρριψης των αυτοτελών ισχυρισμών απαιτείται μόνο εφόσον αυτοί προβάλλονται κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, με όλα δηλαδή τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία είναι αναγκαία κατά την οικεία διάταξη για τη θεμελίωση τους.

Δεδικασμένο. Αυτοτελής ο ισχυρισμός περί ύπαρξης δεδικασμένου. Ταυτότητα πράξης υφίσταται, όταν το αντικείμενο της νέας δίωξης είναι η ίδια αξιόποινη πράξη ως προς τα πραγματικά περιστατικά (ίδιος χρόνος και τόπος τέλεσης ιστορικών γεγονότων) και προκύπτει μόνο από το διατακτικό και όχι από τις αιτιολογίες των αποφάσεων.

ΑΠ 757/2022

Ανθρωποκτονία από αμέλεια. Στοιχεία νομοτυπικής μορφής. Η τυχόν συντρέχουσα συνυπαιτιότητα του παθόντος ή και τρίτου δεν αναιρεί την ύπαρξη αμέλειας του δράστη και την ποινική ευθύνη του εκτός αν αυτή συνετέλεσε αποκλειστικώς στο αποτέλεσμα που επήλθε, οπότε αίρεται ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της ενέργειας ή της παραλείψεως του

δράστη και του αποτελέσματος (ΑΠ 202/2020).Αμέλεια. Έλλειψη νόμιμης βάσης, αν το δικαστήριο δεν διακρίνει ποιο είδος αμέλειας συνέτρεξε για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

Ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία. Πρέπει να προκύπτει ότι ελήφθησαν υπόψη όλα τα αποδεικτικά μέσα.

Εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Η εσφαλμένη ερμηνεία μπορεί να αναφέρεται και σε άλλη διάταξη νόμου, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως (ΟΛΑΠ 3/1998).

Η παραβίαση της διάταξης του άρθρου 6 παρ.1 της Ε.Σ.Δ.Α., που καθιερώνει την αρχή της δίκαιης δίκης, δε δημιουργεί ιδιαίτερο λόγο αναιρέσεως της ποινικής αποφάσεως, πέρα από τους λόγους που περιοριστικά αναφέρονται στο άρθρο 510 του Κ.Ποιν.Δ., εκτός εάν συνδυάζεται με άλλη πλημμέλεια που υπάγεται στους προβλεπόμενους από την εν λόγω διάταξη λόγους αναιρέσεως, σε συνδυασμό με όσα ορίζονται στη διάταξη του άρθρου 171 παρ.1 στοιχ. δ' του Κ.Ποιν.Δ.(ΑΠ 417/2020). Έννοια δίκαιης δίκης, από την οποία απορρέει το τεκμήριο της αθωότητας και συνακόλουθα η αρχή της επιείκειας.

ΑΠ 782/2022

Εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης. Εκ πλαγίου παραβίαση.

Θετική και αρνητική υπέρβαση εξουσίας.

Παραγραφή στα αδικήματα φοροδιαφυγής που τελέσθηκαν προ της 6/11/2020. Διαχρονικό δίκαιο. Με το άρθρο 32 παρ. 4 του Ν.4745/2020 εισήχθη λόγος υποχρεωτικής αναβολής της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα και υποχρεωτικής αναστολής της ποινικής διαδικασίας από τον ανακριτή το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο (ανεξαρτήτως της βαρύτητας του αδικήματος). Ο χρόνος της αναβολής της ποινικής δίωξης ή αναστολής της ποινικής διαδικασίας αρχίζει - σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση - από την έκδοση εκτελεστής πράξης της φορολογικής αρχής, με την οποία διαπιστώνεται η διάπραξη φορολογικού αδικήματος (ήτοι με την έκδοση απόφασης επιβολής προστίμου σε περίπτωση έκδοσης ή αποδοχής εικονικών φορολογικών στοιχείων ή έκδοσης πλαστών φορολογικών στοιχείων, πράξης προσδιορισμού ΦΠΑ σε περίπτωση μη απόδοσης ή ανακριβούς απόδοσης ΦΠΑ και φύλλου υπολογισμού φόρου εισοδήματος σε περίπτωση μη υποβολής ή ανακριβούς υποβολής δήλωσης φορολογίας) και είναι χρονικά

απεριόριστη, διαρκούσα μέχρι την οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής (με την τελεσίδικη απόρριψη ασκηθείσας προσφυγής ή με την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας για την άσκηση της προσφυγής). Περαιτέρω, στο Ν.4745/2020 περιλήφθηκαν και μεταβατικές διατάξεις και δη στο εδ. α' του άρθρου 96 του Ν.4745/2020 ορίζεται ότι "οι διατάξεις του άρθρου 32 καταλαμβάνουν τις πράξεις που τελούνται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου". Με τη μεταβατική αυτή διάταξη προβλέπεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 32 δηλαδή η παρ.3 αυτού που αντικατέστησε το άρθρο 55Α του Ν.4174/2013 (καταργώντας τον κατ' εξαίρεση του κανόνα προσδιορισμό του χρόνου έναρξης της παραγραφής) και η παρ.4 αυτού που αντικατέστησε το άρθρο 68 παρ.3 του Ν.4174/2013 (για την αναστολή της παραγραφής) δεν εφαρμόζονται στις πράξεις που τελέστηκαν έως τις 6-11-2020, διατηρώντας έτσι σε ισχύ τις διατάξεις του άρθρου 55Α του Ν.4174/2013 για τα φορολογικά αδικήματα που τελέστηκαν πριν τις 6-11-2020. Η επιλογή αυτή του νομοθέτη είναι συνέχεια της διαρκούς και διαχρονικής επιλογής να θεσπίζει για τα αδικήματα φοροδιαφυγής τη μετάθεση της έναρξης της παραγραφής σε χρόνο μεταγενέστερο του χρόνου τέλεσης της πράξης, αξιολογώντας τη συστημική αδυναμία που περιβάλλει τις συνθήκες λειτουργίας της φορολογικής διοίκησης, η ενέργεια της οποίας είναι απαραίτητη προ της εμπλοκής της δικαστικής αρχής. Η άποψη, σύμφωνα με την οποία οι μεταβατικές διατάξεις του Ν.4745/2020 (άρθρο 96 εδ.α') τίθενται εκποδών, και για τα έως το χρόνο έναρξης του Ν.4745/2020 αδικήματα να εφαρμόζονται οι διατάξεις του τελευταίου για τον χρόνο έναρξης της παραγραφής, παραβλέπει την κατά τα άνω σταθερή νομοθετική αντιμετώπιση του ζητήματος χωρίς κανένα λογικό επιχείρημα. Η θεσμοθέτηση της μεταβατικής αυτής διάταξης εξυπηρετεί και τον σκοπό για τον οποίο τροποποιήθηκε η νομοθεσία για τη φοροδιαφυγή (και τη λαθρεμπορία) με το Ν.4745/2020, που ήταν ο εξορθολογισμός του φαινομένου των λεγόμενων "δυαδικών κυρώσεων", η επιβολή δηλαδή σε βάρος του ίδιου προσώπου και για την ίδια παράβαση κυρώσεων ποινικής φύσης σε παράλληλες ή διαδοχικές διαδικασίες τόσο από τα διοικητικά δικαστήρια ή τις φορολογικές αρχές όσο και από τα ποινικά δικαστήρια. Η υιοθέτηση της μη εφαρμογής της μεταβατικής διάταξης για τα προ της έναρξης ισχύος του Ν.4745/2020 τελεσθέντα αδικήματα φοροδιαφυγής, θα οδηγούσε, αντί της επιδιωκόμενης "άπαξ" τιμώρισης, στο αντίθετο άκρο της πλήρους ατιμωρησίας, λόγω του ορατού κινδύνου εξάλειψης του αξιόπουνου λόγω παραγραφής (ιδίως για τα σε βαθμό πλημμελήματος αδικήματα), ενώ η άνιση μεταχείριση μεταξύ των φορολογουμένων παρίσταται για το λόγο αυτό

αναπόφευκτη και επιτείνεται η δικαιοδική ανασφάλεια. Η ως άνω νομοθετική επιλογή (ως προς τα ισχύοντα για τα τελεσθέντα προ της 6-11-2020 αδικήματα) εξηγείται και με την παραδοχή ότι οι διατάξεις περί παραγραφής και περί αναστολής αυτής εμφανίζονται ως αδιάσπαστο σύνολο διατάξεων και μόνο ως μία ενιαία ρύθμιση μπορούν να αντιμετωπιστούν, ώστε δεν είναι δυνατός ο διαχωρισμός της εφαρμογής τους, εν μέρει με βάση τον προϋσχύσαντα και εν μέρει με βάση τον μεταγενέστερο νόμο. Συνακόλουθα οι εξεταζόμενες νομοθετικές προβλέψεις (και όχι οπωσδήποτε οι εν γένει περί παραγραφής και αναστολής ρυθμίσεις) τελούν σε νοηματική ενότητα και αντιμετωπίζονται ως μία "διάταξη" υπό την έννοια του άρθρου 2 ΠΚ, όπως ισχύει μετά την κύρωσή του με το Ν.4619/2019 και μόνο ως ένα ενιαίο λειτουργικό σύνολο μπορούν να συγκριθούν, ενώ δεν είναι επιτρεπτή η διάσπαση των ρυθμίσεων με την επιλογή των εκάστοτε τυχόν ευνοϊκότερων τμημάτων του ενιαίου συνόλου. Επιχείρημα υπέρ αυτού (του αδιάσπαστου και ενιαίου της ρύθμισης) αντλείται και από την παρατήρηση ότι οι "συγκρινόμενες" ρυθμίσεις δεν είναι κατ'ουσίαν ανόμοιες, ώστε να απαιτείται να υπαχθούν στον έλεγχο του άρθρου 2 ΠΚ, αλλά στην πράξη αλληλοκαλύπτονται χωρίς να μπορούν να "κατατμηθούν". Ειδικότερα, το ίδιο πραγματικό γεγονός και δη η οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής, ετίθετο κατά το προϋσχύσαν δίκαιο ως το χρονικό σημείο έναρξης της παραγραφής του αξιόποινου, χωρίς πρόβλεψη για αναστολή της προθεσμίας της παραγραφής, η οποία δεν ήταν απαραίτητη, αφού εμπεριείχετο στις ρυθμίσεις για την έναρξη του χρόνου παραγραφής. Κατά το ισχύον μετά το Ν.4745/2020 δίκαιο το ίδιο πραγματικό γεγονός (η οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής) τίθεται ως το χρονικό σημείο της λήξης της ex lege απεριόριστης αναστολής της παραγραφής, σηματοδοτώντας δηλαδή ουσιαστικά και πάλι το χρόνο έναρξης υπολογισμού αυτής. Έτσι, παρόλο που οι ρυθμίσεις αυτές ενδύονται διαφορετικών μορφών, επιφέρουν ουσιαστικά την ίδια έννομη συνέπεια, κατά τρόπον ώστε να καθίσταται αδύνατος ο διαχωρισμός των προβλεπόμενων για την έναρξη της παραγραφής του αξιοποιήσιμου και για την αναστολή αυτής. Υπό το πρίσμα αυτό ο εφαρμοστής του δικαίου δεν δύναται να προκρίνει ως ευμενέστερες (αφ'εαυτών) τις νεότερες διατάξεις για την ταύτιση του χρόνου τέλεσης του αδικήματος της φοροδιαφυγής με τον χρόνο έναρξης της παραγραφής, παραγνωρίζοντας ότι οι άρρηκτα με αυτές συνδεδεμένες περί αναστολής της παραγραφής διατάξεις του Ν.4745/2020 δεν θα μπορούσαν από μόνες τους να εφαρμοστούν τόσο ενόψει του άρθρου 96 του Ν.4745/2020 όσο και ενόψει του ότι στις περισσότερες περιπτώσεις δεν θα συντρέχει πλέον λόγος

αναστολής της προθεσμίας, καθώς από την τέλεση του φορολογικού αδικήματος μέχρι την έκδοση εκτελεστής πράξης της φορολογικής αρχής θα έχει συμπληρωθεί η προβλεπόμενη προθεσμία παραγραφής. Η επιλογή του νομοθέτη να θεσπίζει με ειδική μεταβατική διάταξη τη μη αναδρομικότητα του επεικέστερου νόμου είναι επιτρεπτή, χωρίς μάλιστα να τίθεται θέμα αντισυνταγματικότητας ή παραβίασης του άρθρου 15 παρ.1 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα ή του άρθρου 49 παρ.1 περ.γ' του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. Απόφαση του ΕΔΔΑ Vegotex International S.A. κατά Βελγίου της 10-11-2020. Το κριτήριο που θέτει το ΕΔΔΑ για το επιτρεπτό ή μη της αναδρομικής ισχύος δυσμενέστερου νόμου, που η εφαρμογή του οδηγεί στη μη παραγραφή αδικήματος κατά την εκκρεμοδικία, ταυτίζεται με τα κριτήρια που έθεσε και ο Έλληνας νομοθέτης για την εισαγωγή της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 96 του Ν.4745/2020. Συνακόλουθα τα φορολογικά αδικήματα που τελέστηκαν μέχρι τις 6 Νοεμβρίου 2020 υπάγονται στο σύνολο των διατάξεων του Ν.4174/2013, όπως ίσχυε πριν από την τροποποίησή του με το Ν.4745/2020, με τη διευκρίνιση ότι ειδικά για την παραγραφή εφαρμόζεται το άρθρο 55 Α παρ.3 του Ν.4174/2013 ακόμα και μετά την κατάργηση του άρθρου 68 παρ.2 του Ν.4174/2013 με το άρθρο 92 του Ν.4745/2020 (ΑΠ 95/2022, ΑΠ 594/2021). Η ρύθμιση αυτή του άρθρου 21 παρ.10 του ν. 2523/1997, όπως προστέθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 2 του ν. 2954/2001, είναι ευμενέστερη για τον δράστη της αξιόποινης πράξης του άρθρου 19 του ν. 2523/1997, τόσο εκείνης του προηγούμενου δικαίου, κατά την οποία η παραγραφή άρχιζε από την τελεσιδικία της απόφασης επί της προσφυγής που ασκήθηκε σχετικά και σε περίπτωση μη άσκησης προσφυγής από την οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής, όσο και της ισχύουσας από 17-10-2015 διάταξης του άρθρου 68 παρ. 2 του ν. 4174/2013, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 8 του ν. 4174/2013, με την οποία ορίζεται ότι η παραγραφή αρχίζει από την τελεσιδικία της απόφασης επί της προσφυγής που ασκήθηκε ή σε περίπτωση μη άσκησης προσφυγής από την οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής, λόγω παρόδου της προθεσμίας άσκησης προσφυγής και ως εκ τούτου εφαρμοστέα κατ'άρθρο 2 Π.Κ. για τα εγκλήματα της έκδοσης ή αποδοχής εικονικών φορολογικών στοιχείων που τελέστηκαν μέχρι τις 17-10-2015 (ΑΠ 809/2021, 743/2020,810/2020).

Αποδοχή εικονικών τιμολογίων. Για το χρόνο έναρξης της παραγραφής του πλημμελήματος αυτού, το οποίο έχει τελεστεί πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 4745/06-11-2020 , δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 4745/2020, αλλά αυτές των άρθρων 21

παρ.10 του ν. 2523/1997 και 68 παρ.2 του ν. 4174/2013, χρόνος δε έναρξης της παραγραφής αυτού, ορίζεται κατά την ευμενέστερη διάταξη του άρθρου 21 παρ.10 του ν. 2523/1997, η ημερομηνία θεώρησης του οικείου πορίσματος του φορολογικού ελέγχου από τον προϊστάμενο της αρχής που διενήργησε τον έλεγχο.

ΑΠ 787/2022

Απάτη. Υπαλλακτικώς μικτό έγκλημα. Στοιχεία νομοτυπικής μορφής. Αρχή της αναδρομικότητας ουσιαστικού ποινικού νόμου.

Έννοια επιεικέστερης διάταξης.

Πλαστογραφία. Στοιχεία νομοτυπικής μορφής. Οι διατάξεις του άρθρου 216 του νΠΚ είναι ευμενέστερες αυτών του πΠΚ ως προς την αντικ. υπόσταση και την ποινή. Είναι αδιάφορο εάν επιτεύχθηκε η παραπλάνηση. Για τη στοιχειοθέτηση κακουργηματικής πλαστογραφίας δεν είναι αναγκαίο η περιουσιακή μετακίνηση να είναι άμεσα συνδεδεμένη με αυτήν, με την έννοια ότι θα πρέπει να επέρχεται ευθέως και αμέσως δια μόνης της υλικής πράξης της κατάρτισης ή νόθευσης εγγράφου. Αρκεί ότι το όφελος ή η περιουσιακή ζημία έχουν ενταχθεί στον επιδιωκόμενο σκοπό και στο εν γένει με την πλαστογραφία παραπλανητικό σχέδιο του δράστη και με την κατάρτιση του πλαστού εγγράφου διαμορφώνονται οι όροι και προϋποθέσεις για να υπάρξει στη συνέχεια η δυνατότητα, έστω και με την παρεμβολή άλλων ενεργειών του δράστη, χρονικώς επομένων της κατάρτισης του πλαστού εγγράφου, να επέλθει το σκοπηθέν όφελος ή η περιουσιακή ζημία. Οι τυχόν επιπρόσθετες και επόμενες ενέργειες του δράστη δεν αναιρούν το πρόσφορο της πλαστογραφίας να επιφέρει το περιουσιακό όφελος ή την περιουσιακή ζημία.

Αληθής η συρροή μεταξύ πλαστογραφίας και απάτης σε βαθμό κακουργήματος, καθώς στρέφονται κατά διαφορετικών εννόμων αγαθών και στοιχειοθετούνται από διαφορετικά περιστατικά.

Ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία.

Αιτιολόγηση του δόλου μόνο αν αξιώνονται πρόσθετα στοιχεία, όπως η εν γνώσει τέλεση της πράξης.

Αποδεικτικά μέσα. Αρκεί να προκύπτει ότι το δικαστήριο συνεκτίμησε όλα τα μέσα και όχι μερικά .

Εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης.

ΑΠ 813/2022

Απορρίπτεται ως ανυποστήρικτη η αίτηση για αναίρεση, καθώς ο αναιρεσείων κλητεύθηκε νόμιμα, πλην όμως δεν εμφανίστηκε ούτε εκπροσωπήθηκε ενώπιον του ΑΠ.

ΑΠ 856/2022

Για το παραδεκτό της άσκησης ενδίκου μέσου αναίρεσεως ή και προσθέτων λόγων, δι' αντιπροσώπου (δικηγόρου ή μη) απαιτείται να υπάρχει, κατά το χρόνο άσκησής του η σχετική προς τούτο ειδική εντολή. Στην πληρεξουσιότητα προς το δικηγόρο πρέπει να μνημονεύεται ρητά και η εντολή προς άσκηση ενδίκων μέσων και ιδίως του ενδίκου μέσου της αναίρεσης. Τους προσθέτους λόγους ασκεί ο ίδιος ο αναιρεσείων, ο παραστάς κατά τη συζήτηση συνήγορός του, ή ο πληρεξούσιός ή αντιπρόσωπός του, δικηγόρος, ασκούμενος δικηγόρος ή μη δικηγόρος, βάσει όμως ειδικού πληρεξουσίου, το οποίο προσαρτάται στην έκθεση του ενδίκου μέσου, κατά τη διάταξη του άρθρου 466 παρ. 1 (ότι η προσάρτηση του πληρεξουσίου στη σχετική έκθεση αποτελεί τον αποκλειστικό τρόπο απόδειξης της εντολής που είχε δοθεί, με συνέπεια την απόρριψη του ενδίκου μέσου, αν δεν έχει γίνει η προσάρτηση) υπερακοντίζει το σκοπό του νομοθέτη και προκαλεί δυσανάλογα επιβαρυντικές συνέπειες στον καταδικασθέντα, ο οποίος, έτσι, στερείται του δικαιώματος της επανεξέτασης της απόφασης από ανώτερο δικαστήριο, προσκρούει δε στην αρχή της αναλογικότητας. Εφόσον το πληρεξούσιο προσκομίζεται κατά την συζήτηση της υπόθεσης, ώστε να προκύπτει ότι η εντολή προς άσκηση του ενδίκου μέσου είχε δοθεί κατά το χρόνο άσκησής του, δεν απορρίπτεται ως απαράδεκτο. Απέχει να αποφανθεί μέχρι την υποβολή εισαγγελικής πρότασης επί του ενδίκου μέσου, καθώς δεν συντρέχει λόγος απόρριψής του ως απαραδέκτου, όπως πρότεινε ο εισαγγελέας.